

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра статистики

Затверджено
на засіданні кафедри статистики
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 н. р.)

Завідувач кафедри проф. Матковський С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТАТИСТИКА НАСЕЛЕННЯ

підготовки	<i>бакалавра економіки</i>
галузь знань	05 - Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	051 - Економіка
спеціалізація	«Економічна аналітика та бізнес-статистика»
факультет	Економічний

Львів 2023 рік

Робоча програма дисципліни «Статистика населення» для підготовки бакалаврів з економіки галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Розробники: зав. кафедри статистики проф. Матковський С.О., доц. кафедри статистики Савка Н.В.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні і поведінкові науки» (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 3	Спеціальність 051 «Економіка»	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання ____ = ____ (назва)		4-й	
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		8-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	28 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		<input type="text"/>	
		Самостійна робота	
		48 год.	
		ІНДЗ: розв'язування та складання розрахункових або практичних задач різного рівня з курсу	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1,14:1 (53,3% і 46,7%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо статистичного оцінювання, аналізу та моделювання процесу відтворення населення.

Основні завдання дисципліни:

вивчення основних методів і методик збору, оброблення та аналізу статистичної інформації щодо формування чисельності населення, його демографічного та соціально-економічного складу, а також складових природного руху і міграції населення та побудови демографічних прогнозів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати :

- основи організаційного та методологічного забезпечення статистичного спостереження населення України та інших країн світу;
- інструменти та прийоми збору, нагромадження даних та методи обробки, порівняння та аналізу статистичних даних про чисельність, склад населення, його демовідтворювальні і міграційні процеси;
- світові демографічні тенденції, регулятори сучасної державної демографічної політики та її соціально-економічні наслідки.

вміти :

- працювати з джерелами інформації, виконувати статистичну обробку первинних та агрегованих даних про кількість населення та демографічні події;
- розраховувати статистичні показники природного та міграційного руху, інтенсивність демографічних процесів, інтерпретувати результати досліджень;
- застосовувати методи аналізу варіації, методи оцінювання ймовірностей дожиття за допомогою демографічної сітки, оцінювати територіальну диференціацію регіонів на підставі демографічних параметрів;
- здійснювати короткострокові прогнози чисельності та складу населення прийомами демографічного та імітаційного моделювання

Компетентності і програмні результати навчання, які забезпечує курс (передбачені освітньо-професійною програмою і стандартом вищої освіти (ступінь бакалавра економіки) за спеціальністю 051 Економіка):

Загальні:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні:

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

Програмні результати навчання:

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

РН26. Оволодіти навичками і вміло використовувати статистичні та кількісні методи для вибору інструментальних засобів обробки економічних даних у відповідності з поставленим завданням, аналізу результатів і обґрунтування отриманих висновків.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИКИ НАСЕЛЕННЯ.

1. Предмет та методологія досліджень статистики населення.

Сучасні уявлення про предмет демографічної статистики та її місце в системі наук. Основні категорії демографічної статистики. Методологія та організація статистики населення. Закони народонаселення. Теорія демографічного переходу. Демографічна ситуація і депопуляція. Демографічні проблеми в Україні і світі. Застосування окремих статистичних методів у демографічній статистиці. Методи класифікації та групування у демографічній статистиці. Об'єкти демографічної статистики. Актуальність демографічних проблем. Практичне використання даних.

2. Статистичні спостереження населення.

Джерела та способи одержання статистичних даних. Статистичне спостереження: форми організації, вимоги до його проведення.

Перепис населення. Організаційні питання, принципи і методи проведення, програма перепису населення. Поточний облік населення. Вибіркові обстеження населення. Реєстри населення.

Застосування окремих статистичних методів у демографічній статистиці.

Методи класифікації та групування у демографічній статистиці.

3. Статистичне вивчення чисельності і складу населення.

Поняття чисельності населення та її категорії. Статеве - вікова структура населення. Чинники формування статевої структури населення. Показники в аналізі статевої структури. Метод групувань в аналізі вікової структури. Вікова акумуляція. Типи вікової структури. Класифікація Зундберга. Графічні методи аналізу статево – вікової структури.

Модуль 2 СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ НАРОДЖУВАНOSTІ І ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

4. Статистичне вивчення народжуваності та плідності

Народжуваність та плідність як статистичні процеси. Інтенсивний аналіз народжуваності і плідності. Коефіцієнт сумарної плідності. Стандартизація загальних коефіцієнтів плідності, індексний аналіз загального коефіцієнта плідності. Міжнародна оцінна шкала основних демографічних показників в аналізі народжуваності.

5. Режим відтворення населення

Відтворення населення: поняття, значення і показники. Моделі населення в аналізі демографічних процесів. Система основних показників відтворення населення, методи їх розрахунку. Довжина покоління, показник тривалості існування поколінь. Теоретичні моделі населення. Стаціонарне населення. Стабільне населення. Теоретичні моделі і реальне населення.

6. Статистичне вивчення шлюбності, як передумови відтворення.

Джерела статистичної інформації про шлюбний стан. Форми і види шлюбності. Екстенсивний і інтенсивний аналіз шлюбності.

Модуль 3 СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СМЕРТНОСТІ

7. Смертність як демографічний процес.

Основні аспекти статистичного вивчення смертності. Показники, що використовуються при аналізі смертності. Аналіз факторів смертності і причин смертності. Інтенсивний аналіз смертності з урахуванням причин смертності. Надсмертність і її вимірювання. Стандартизація показників смертності як умова міжнародних порівнянь. Смертність немовлят і материнська смертність. Міжнародна оцінна шкала основних демографічних показників в аналізі смертності.

8. Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя.

Таблиці дожиття, їх суть та основні показники. Середня очікувана тривалість життя, напрями її статистичного аналізу. Табличні коефіцієнти смертності та дожиття. Методи побудови таблиць дожиття (Методи умовного і реального покоління) Демографічна сітка, її елементи. Методи побудови демографічної сітки.

9. Перспективні розрахунки населення

Перспективні розрахунки чисельності населення: їх суть, значення, класифікація та завдання. Методи прогнозування чисельності населення. Основні проблеми і напрями ретроспективних розрахунків населення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		лекції	прак-тичні	лаб.	інд.	СР
Змістовий модуль 1. ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИКИ НАСЕЛЕННЯ.						
Тема 1. Предмет та методологія досліджень статистики населення.	7	2	1			4
Тема 2: Статистичні спостереження населення	9	2	1			6
Тема 3: Статистичне вивчення чисельності і складу населення	12	4	2			6
Разом за змістовим модулем 1	28	8	4			16
Змістовий модуль 2. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ НАРОДЖУВАНOSTІ І ВІДТВОРЕННЯ						
Тема 4. Статистичне вивчення народжуваності та плідності	12	4	2			6
Тема 5. Режим відтворення населення	12	4	2			6
Тема 6. Статистичне вивчення шлюбності, як передумови відтворення	7	2	1			4
Разом за змістовим модулем 2	31	10	5			16
Змістовий модуль 3. СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ СМЕРТНОСТІ						
Тема 7. Смертність як демографічний процес	12	4	2			6
Тема 8. Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя	12	4	2			6
Тема 9. Перспективні розрахунки населення	7	2	1			4
Разом за змістовим модулем 3	31	10	5			16
Усього годин	90	28	14			48

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет та методологія досліджень демографічної статистики	1
2	Тема 2. Статистичні спостереження населення	1
3	Тема 3. Статистичне вивчення чисельності і складу населення	2
4	Тема 4. Статистичне вивчення народжуваності та плідності	2
5	Тема 5. Режим відтворення населення	2
6	Тема 6. Статистичне вивчення шлюбності, як передумови відтворення	1
7	Тема 7. Смертність як демографічний процес	2
8	Тема 8. Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя	2
9	Тема 9. Перспективні розрахунки населення	1
Усього годин		14

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Основними видами самостійної роботи є:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем і питань навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- інші види діяльності, що ініціюються Університетом, факультетом та кафедрою.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет та методологія досліджень демографічної статистики.	4
2	Тема 2. Статистичні спостереження населення	6
3	Тема 3: Статистичне вивчення чисельності і складу населення	6
4	Тема 4. Статистичне вивчення народжуваності та плідності	6
5	Тема 5. Режим відтворення населення	6
6	Тема 6. Статистичне вивчення шлюбності, як передумови відтворення	4
7	Тема 7. Смертність як демографічний процес	6

8	Тема 8. Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя	6
9	Тема 9. Перспективні розрахунки населення	4
Усього годин		48

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У реалізації навчальних цілей і завдань вивчення дисципліни «Статистика населення» використовуються різні типи методів за джерелом знань і характером пізнавальної діяльності: репродуктивні, проблемного викладу, дослідницькі.

Викладання курсу передбачає:

- використання пакетів прикладних програм для реалізації методів статистичної обробки та аналізу даних під час практичних занять і виконання індивідуальних науково-дослідних завдань,
- ілюстрацію основних положень курсу з використанням програмних і технічних засобів мультимедійної техніки.

Загалом вибір типу методу навчання визначається навчальними цілями і завданнями, формами заняття, а також рівнем підготовки здобувачів.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за рівнем засвоєння навчальної дисципліни передбачає використання таких його видів і методів.

Види і методи контролю у вивченні дисципліни «*Статистика населення*»

Вид контролю	Метод контролю
Поточний контроль	☐ Виконання тестових і практичних завдань
Рубіжний контроль	☐ Виконання модульних/контрольних робіт ☐ Виконання і захист індивідуальних науково-дослідних аналітичних робіт
Підсумковий контроль	☐ Виконання екзаменаційних робіт

При контролі систематичності та активності роботи на практичних заняттях як засіб контролю застосовується: усне опитування, участь в обговоренні дискусійних питань, написання модульних контрольних робіт, експрес-контроль.

Основною формою цього контролю є практичні заняття. Мета практичних занять — поглиблення та закріплення знань, отриманих на лекціях і при самостійному вивченні навчально-методичної літератури.

Практичні заняття є також найбільш ефективною формою контролю знань студентів.

Практичні заняття проводяться у вигляді виступів студентів, дискусії, розгорнутої бесіди, розв'язування задач та тестових завдань.

В цілому за систематичність та активність роботи на практичних заняттях студент може отримати 20 балів.

Протягом семестру проводиться три модульних контрольних роботи, які оцінюються наступним чином: 2 модульні контрольні роботи по 6 балів і одна у 8 балів. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для виконання контрольних модульних робіт становить 20 балів.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

з дисципліни “ Статистика населення”

для студентів спеціалізації “Економічна аналітика та бізнес- статистика”

Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів	
			Денна форма	Заочна форма
ОБОВ'ЯЗКОВІ ЗАВДАННЯ				
Рівень засвоєння знань та активність роботи на практичних, (семінарських) заняттях				
1. Підготовка до семінарських та практичних занять Колективна і індивідуальна робота на практичних заняттях	Відповідно до розкладу занять	Контроль якості: - виконання домашніх завдань; - експрес-контроль; - усне опитування.	20	20
Виконання модульних контрольних завдань під контролем викладача				
2. Підготовка до виконання модульних контрольних завдань	За графіком семінарських та практичних занять	Письмовий контроль. Оцінка виконаних модульних робіт.	20	20
Виконання завдань для самостійного опрацювання				
3. Написання індивідуального навчально-дослідного завдання	За 2 тижні до початку екзаменаційної сесії	Захист результатів виконаних завдань	10	10
Разом балів за обов'язкові види СРС			50	50

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ (форма контролю – залік)

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні матеріали для аудиторної та самостійної роботи студентів спеціальності 051 «Економіка» /Укладачі: О.С. Гринькевич, О.М. Вільчинська, О.Р. Марець. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 58 с.

1. Роздатковий матеріал: Методичні матеріали Всеукраїнського перепису населення. Переписний лист. „Анкета вибіркового обстеження населення з питань економічної активності” тощо
2. Банк тестів.
3. Банк задач.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Методичні положення зі статистики / Держ. ком. статистики України. – К.: ЗАТ „Август”, 2002 – Вип I / Редкоп.: О.Г. Осауленко та ін.

2. Методичні рекомендації з питань статистики населення. Держстат України.- Київ, 2018.
3. Пальян З.О. Демографічна статистика: Навч.-метод. посібник для вивч. дисц.- К.: КНЕУ, 2006.
4. Прибиткова І.М. Основи демографії: Посібник для студ. – К.: Арттек, 1997 – 256с.
5. Статистика: Підручник / С.С. Гарасименко та ін. – К.: КНЕУ, 1998р.
6. Стеценко С.Г., Щвець В.Г. Статистика населення: Підручник. – К.: Вища школа, 1993 – 463с.
7. Всеукраїнський перепис населення. Методологія та організація: навч.посібник. – К.: Держкомстат України, 2001. – 336 с.
8. Романюк А.І. Демографічні студії, НАНУ України, Київ 1997 р.
9. Статистика: навчальний посібник / [С.О. Матковський, Л.І. Гальків, О.С. Гринькевич, О.З. Сорочак] – Львів: Новий світ-2000, 2009.– 430 с.
10. Матковський С. О. Статистика : навч. посібник / С. О. Матковський, М. Л. Вдовин, Т. В. Панчишин. – Львів : Видавництво ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 344 с.
11. Матковський С.О, Марець О.Р. Теорія статистики: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2010. – 534 с.

Інформаційні ресурси:

12. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 13. Статистичний офіс Європейської співдружності. URL: www.epp.eurostat.ec.europa.eu
 14. Департамент статистики ООН. URL: www.unstats.un.org
 15. Актуальний перелік наукових фаховий видань України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>
 16. Журнали і видання, індексовані у наукометричній базі Scopus. URL: <https://www.scopus.com/sources?zone=TopNavBar&origin=NO%20ORIGIN%20DEFINED>
 17. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
 18. Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2>
- Аналітичні центри України і світу:**
19. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій (Institute for Economic Research and Policy Consulting, IER). URL: <http://www.ier.com.ua>
 20. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua>

21. Український центр економічних і політичних досліджень (Ukrainian Center for Economic and Political Studies). URL: <https://razumkov.org.ua>.
22. Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/>
23. Adam Smith Institute (ASI) (United Kingdom). URL: <https://www.adamsmith.org>
24. Bruegel (Belgium). URL: <https://www.bruegel.org>
25. GfK Ukraine. URL: <https://www.gfk.com>
26. National Bureau of Economic Research (NBER) (United States). URL: <https://www.nber.org>